

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/114/2016
Identifikačné číslo spisu:	1011898323
Dátum vydania rozhodnutia:	23.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1011898323.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R., bývajúceho vo U., zastúpeného Petrom Janíkom, advokátom v Topolčanoch, M. R. Štefánika 5, proti žalovanej M., bývajúcej v F., zastúpenej JUDr. Gabrielou Strýčekovou, advokátkou v Nitre, Coboriho 2, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 7 C 3/2000, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. novembra 2015 sp. zn. 5 Co 119/2011, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 10. novembra 2015 sp. zn. 5 Co 119/2011 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo 4. októbra 2010 č. k. 7 C 3/2000 - 498 o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“), odvolacie konanie o odvolaní žalobcu zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým a právnym záverom. V celom rozsahu preto poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku a na podporu argumentácie súdu prvej inštancie doplnil, že žalovaná sa nedôvodne domáhala vylúčenia nehnuteľností, nadobudnutých z podnikateľského úveru pre podnikateľa - fyzickú osobu z masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Uviedol, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 143 Občianskeho zákonníka nepatria veci nadobudnuté niektorým z manželov za trvania manželstva len v prípade, že ide o veci, ktoré slúžia výkonu povolania len jedného z manželov. Za výkon povolania pritom treba chápať i podnikanie jedného z manželov ako fyzickej osoby. Podnik žalovanej (vrátane sporných nehnuteľností) by patril do jej oddeleného vlastníctva tak len za predpokladu, ak by išlo o vec slúžiacu len na výkon jej povolania/podnikania. V takom prípade by ju pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov zaťažovala povinnosť vrátiť to, čo zo spoločného (vrátane výnosov z podnikania) bolo vynaložené na jej podnikanie (§ 150 Občianskeho zákonníka). Podľa konštantnej judikatúry totiž výnosy z oddeleného majetku patria do bezpodielového spoluvlastníctva. Do bezpodielového spoluvlastníctva manželov tak príjmy z podnikania patria obdobne

ako mzda manžela. V prejednávanej veci však podľa názoru odvolacieho súdu nejde o takýto prípad. Z tvrdenia žalovanej totiž vyplýva, že sporné nehnuteľnosti na výkon svojho podnikania (advokátskej kancelárie) užíval v čase pred zánikom bezpodielového spoluvlastníctva i žalobca (č. l. 90 spisu a vyjadrenie na pojednávaní 8. júna 2005). V dôsledku tejto skutočnosti absentuje základný predpoklad pre nadobudnutie veci do oddeleného vlastníctva, t. j. požiadavka, aby vec slúžila na výkon povolania/podnikania len jedného z manželov. Odvolací súd zároveň poukázal na skutočnosť, že podnikateľský úver čerpaný v roku 1992 vo výške cca 2 mil. Sk žalovanou a R., bol splatený ešte 29. januára 1996 do zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V čase čerpania úveru sa žalobkyňa starala o ročného syna. Podľa názoru odvolacieho súdu zo skutkového stavu, zisteného súdom prvej inštancie nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali prikázanie nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalovanej bez povinnosti vyrovnania podielu žalobcovi ako to v odvolaní navrhovala žalovaná, ani že žalobca súhlasil s prevodmi nebytových priestorov a časti pozemku na tretie osoby po zániku bezpodielového spoluvlastníctva, v dôsledku čoho by nemalo byť na ich hodnotu pri vyporiadaní prihliadnuté. Naopak, z odôvodnenia návrhu žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia podľa názoru odvolacieho súdu vyplynulo, že predmetný prevod bez jeho súhlasu bol jednak dôvodom na podanie toho návrhu, jednak návrhu na určenie relatívnej neplatnosti dotknutej kúpnej zmluvy (vec vedená pod sp. zn. 12 C 47/2003). Pretože žalobca vzal v priebehu odvolacieho konania odvolanie späť, odvolací súd podľa § 207 ods. 2 a 3 O. s. p. odvolacie konanie o odvolaní žalobcu zastavil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. a § 146 ods. 2 O. s. p.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktoré odôvodnila odňatím možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.), keď jej súd prvej inštancie na poslednom pojednávaní, na ktorom vyhlásil rozsudok, nedal priestor zhrnúť návrhy a vyjadriť sa k právnej stránke veci, k vykonanému dokazovaniu a vysloviť záverečný návrh, v ktorom by zhrnula celý skutkový stav veci a keď odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil; inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), keď súd prvej inštancie odmietol vykonať navrhnutý dôkaz a keď súdy z vykonaného dokazovania vyvodili nesprávne skutkové závery a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), keď súdy vec aj nesprávne právne posúdili. Dovolateľka navrhla Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu považuje za vecne správny a navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dovolanie ako procesne neprípustné odmietnuť. Vyjadril sa tiež ku skutkovej stránke sporu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (žalovaná, ďalej aj dovolateľka) zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

5. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané 18. januára 2016, t. j. pred 1. júlom 2016, za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 C. s. p., na základe ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti a právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 a § 238 O. s. p. v znení účinnom do 1. júla 2016.

6. Dovolanie žalovanej smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. Dovolanie žalovanej nesmeruje proti rozsudku, ktorý je uvedený v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. nevyplýva.

7. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám, ktoré boli uvedené § 237 O. s. p. Žalovaná poukazovala vo svojom dovolaní, že konanie je zaťažené vadou, ktorá bola uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., jej existencia však nevyšla v dovolacom konaní najavo.

8. Dovolateľka mala za to, že odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom, keď jej súd prvej inštancie na poslednom pojednávaní, na ktorom vyhlásil rozsudok, nedal priestor zhrnúť návrhy a vyjadriť sa k právnej stránke veci, k vykonanému dokazovaniu a vysloviť záverečný návrh, v ktorom by zhrnula celý skutkový stav veci a keď odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil.

9. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach uvádzal, že pre záver o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. nie je významný subjektívny názor strany, ktorá namieta, že sa súde nižších stupňov dopustili takej vady, rozhodujúcim je len záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

10. Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia jej procesných práv, priznaných jej v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jej práv a právom chránených záujmov (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

11. Podľa § 118 ods. 4 O. s. p. v znení účinnom v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie, ak sa pojednávanie neodročuje, pred jeho skončením súd vyzve účastníkov, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Na záver súd uznesením vyhlási dokazovanie za skončené.

12. Po preskúmaní namietaného dovolacieho dôvodu, dovolací súd z obsahu spisu zistil, že súd prvej inštancie postupoval v zmysle citovaného ustanovenia § 118 ods. 4 O. s. p. a neporušil procesné práva žalovanej. Zo zápisnice o pojednávaní pred súdom prvej inštancie zo 4. októbra 2010, založenej na č. 1. 490 spisu, na ktorom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, boli prítomné obe strany sporu, žalobca aj žalovaná osobne. Obaja súhlasili s tým, aby sa pojednávalo v neprítomnosti ich právnych zástupcov, ktorí ospravedlnili svoju neúčasť na pojednávaní. Obom stranám sporu súd prvej inštancie umožnil predstúpiť a vyjadriť sa k predmetu sporu. Obe strany uviedli, že ponechajú na úvahe súdu spôsob vyporiadania ich bezpodielového spoluvlastníctva. Súd prvej inštancie strany sporu poučil podľa § 120 ods. 4 O. s. p. Po poučení obe strany uviedli, že nemajú ďalšie návrhy na dokazovanie. Rovnako obe strany uviedli, že na záver už nechcú nič uviesť. Na to súd prvej inštancie vyhlásil uznesením dokazovanie za skončené a vyhlásil rozsudok. Na základe uvedeného je zrejmé, že nedošlo k odňatiu možnosti žalovanej konať pred súdom prvej inštancie spôsobom namietaným v dovolaní.

13. Podľa § 214 ods. 1 a 2 O. s. p. v znení účinnom v čase rozhodnutia odvolacieho súdu, na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c) ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d) to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Podľa § 156 ods. 3 O. s. p., vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením.

14. Dovolací súd ani na základe citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nezistil

dôvodnosť namietaného odňatia možnosti žalovanej konať pred súdom. V preskúmvanej veci totiž nejde o žiaden z prípadov podľa § 214 ods. 1 O. s. p. V ostatných prípadoch potom môže odvolací súd rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.). Odvolací súd v preskúmvanej veci rozhodol o odvolaniach strán sporu rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania. Miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania (na deň 10. november 2015 o 8.55 hod. na prízemí v budove Krajského súdu v Bratislave v miestnosti č. dv. 49) odvolací súd v zmysle § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O. s. p. oznámil na úradnej tabuli 2. novembra 2015.

15. Podľa názoru dovolateľky je rozhodnutie odvolacieho súdu aj nedostatočne odôvodnené, v čom vidí tiež odňatie možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ale právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (viď tiež II. ÚS 76/07).

17. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 111/1998) považovaná za procesnú vadu („inú vadu konania“) nezakladajúcu prípustnosť dovolania. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdili viaceré rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

18. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje odvolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu neposkytuje žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny dôvod, aby na preskúmvanú vec bola aplikovaná druhá veta uvedeného stanoviska.

19. V preskúmvanej veci preto dovolateľka nedôvodne namietala, že jej v dôsledku jej tvrdeních nedostatkov odôvodnenia napadnutého rozsudku bola odňatá možnosť pred súdom konať.

20. Dovolaťka ako dovolací dôvod uvádzala tiež nevykonanie navrhnutých dôkazov a vyvodenie nesprávnych skutkových záverov z vykonaného dokazovania. Táto dovolateľkou namietaná vada však nie je vadou, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Nejde totiž o vadu konania v zmysle § 237 O. s. p. Rozhodnutie odvolacieho súdu môže byť z tohto dôvodu síce vecne nesprávne, no táto skutočnosť

ešte sama osobe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dovolaní namietaná „iná vada“, bola do 30. júna 2016 považovaná za relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), ktorý však prípustnosť dovolania nezakladal (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011). Dovolací súd sa preto daným dovolacím dôvodom nemohol zaoberať.

21. Podaný mimoriadny opravný prostriedok dovolateľka nakoniec odôvodňovala aj tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), namietajúc jeho právny záver.

22. V dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania taktiež nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O. s. p. Dovolací súd sa preto ani týmto dovolacím dôvodom nemohol zaoberať.

23. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p., ani z ustanovenia § 237 O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalovanej podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako procesne neprípustné odmietol.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.